

De democratie gaat ten onder aan onverschilligheid

Acteurscollectief **Wunderbaum** onderzoekt Leefbaar Nederland in nieuwe locatievoorstelling 'Venlo'

De democratie gaat ten onder aan onverschilligheid

ROTTERDAM | Ga naar Venlo en je krijgt Nederland te zien, maar pas op, het is geen fraai plaatje', schreef een Nederlandse krant over de nieuwe locatievoorstelling van **Wunderbaum**. Venlo is de eerste eigen productie van het collectief, dat begin dit jaar onafhankelijk ging van NTGent.

Door Liv Laveyne

Venlo, een stad in Oost-Nederland vlak tegen de Duitse grens. De stad van de beruchte Bende van Venlo, die er in de jaren negentig een spoor van moord en geweld trok. De stad van asperges, carnaval en Duitse drugstoeristen. En de stad waar politicus Geert Wilders is geboren en getogen. Zijn kiesaanhang is er bijzonder groot. "We wilden bij wijze van spreken spitten in de achtertuin van Wilders, delven in de gevoelens van zijn achterban", zegt Walter Bart van collectief **Wunderbaum**.

Tijdens dit locatietheater - in Gent speelt de voorstelling in een achterzaaltje bij een bowling - zit het publiek aan lange tafels en viert mee feest. Bier en drank zijn er à volonté, evenals meningen over een leefbaar Nederland. Ook aan tafel zitten de Wunderbaumacteurs en hun medespelers, inwoners van Venlo die geronseld werden op straat of via annonces in de krant. Net als bij de productie Welcome in my Backyard, waarvoor **Wunderbaum** samenspeelde met asielzoekers, ontstaat zo theater op het scherp van de snee, de frictie tussen realiteit en fictie. Want Venlo mag dan wel een 'feest' zijn, het is een heavy voorstelling waar de politieke echo bijzonder schel klinkt van tussen het dronken geschal.

"Een wethouder van Cultuur met goede, zij het wat naïeve bedoelingen hoopt de inwoners van de stad te 'verheffen' door een kunstwerk in de openbare ruimte te laten plaatsen. Ze wordt uitgekotst door de bewoners maar uiteindelijk zijn zij het die alleen, in hun eigen drek, achterblijven. Venlo gaat over het onvermogen van de oude politiek om een antwoord te bieden en over het volk dat wraak neemt maar daarbij in eigen vlees snijdt", vertelt Bart.

"Het is een voorstelling die niet alleen gaat over Venlo, maar over heel Nederland, en die bij uitbreiding de hele wereld aanbelangt. De democratie wordt gekaapt door populistten. Er is geen tijd meer voor langetermijnpolitiek, liever wordt er gespeeld op de grote sentimenten. Vaak op absurde wijze, zoals bijvoorbeeld Wilders onlangs met zijn voorstel om een heffing te heffen op 'kopvodden', zoals hij de hoofddoeken van moslima's noemt. Los van het feit dat het een ronduit belachelijk voorstel is, bepaalt het wel de politieke agenda, waardoor wie aan serieuze politiek wil doen daar niet aan toekomt. Zo belandt de politiek in een doodlopend straatje. De hoofddoek is niet het migrantenprobleem. Dat getuigt van kortzichtigheid, zowel aan de linker- als aan de rechterzijde, en houdt elke discussie die er echt toedoet tegen."

Extreme contradictie

Volgens Bart is de vertrouwenscrisis tussen burger en politiek totaal. "We zijn in onze steden in een leefbaarheidscrisis beland. De bevolking kampt met een identiteitsvraagstuk.

Daardoor komt ze terecht in een spagaat tussen regionalisme en kosmopolitisme. Identiteit is iets heel lokaals, dat gaat om de verbondenheid met de supermarkt in je buurt of het dialect waarmee je bent opgegroeid. Begrippen als wereldburgerschap of Europeaan zijn voor de meeste mensen veel te abstract en moeilijk voor te stellen."

Wunderbaum inspireerde zich voor de voorstelling op teksten van de Oostenrijkse toneelschrijver Werner Schwab en werkte daarvoor samen met de jonge theatermaker Joachim Robbrecht. "Schwab laat zijn personages vaak praten in een soort kunsttaal. We wilden een extreme contradictie creëren: terwijl de Nederlandse politici de dag van vandaag het liefst in een 'Jip en Janneke'-taal tot 'het volk' spreken, laten wij gewone mensen in een mooie geconstrueerde taal praten." De acteurs van **Wunderbaum** spelen in Venlo een politieagent, een lokale politica, een leerkracht en een ondernemer. "We wilden kleine leiders tonen, want zij zijn het die ideologie moeten vertalen naar de realiteit en worden geconfronteerd met waar grote gedachten wringen met de dagelijkse problemen."

Zo uitzichtloos als de Venlonaren achterblijven in de voorstelling, zo pessimistisch ziet **Wunderbaum** de toekomst? "We zijn op een belangrijk punt in de democratie aanbeland", vindt Bart. "Valueren of devalueren we de democratie? Appreciëren we wat we in de loop der eeuwen hebben weten op te bouwen, waarvoor gestreden is, gestorven en geleefd? We hebben met **Wunderbaum** zopas Magna Plaza (een locatievoorstelling die zich afspeelt in een winkelcentrum, LiLa) in Teheran gespeeld. Je voelt hoe binnen die theocratische dictatuur de zucht naar democratie enorm is. Hier in het Westen is democratie een uitgehold begrip geworden. We zijn blind voor onze verworvenheden en vergeten dat met het leven in een democratie ook een verantwoordelijkheid gepaard gaat, namelijk dat je mag en kunt kiezen. Er lijkt op dat vlak een soort onverschilligheid in onze samenleving geslopen."

En in Gent?

Begin dit jaar ging **Wunderbaum**, dat tot dan toe opereerde onder NTGent, solo. Het acteurscollectief werd in 2001 opgericht door Toneelacademie Maastrichtstudenten Maartje Remmers, Wine Dierickx, Marleen Scholten, Mathijs Jansen en Walter Bart, en vond een onderkomen bij Johan Simons' Hollandia onder de naam Jong Hollandia. Later verhuisden ze met Simons mee naar NTGent, waar ze onder het label **Wunderbaum** opereerden. Sinds begin dit jaar hebben ze Simons' nest verlaten. "Venlo is onze eerste echte zelfstandige productie en dat voelt goed aan. Het was tijd om onze vleugels uit te slaan. We zijn nu gevestigd in Rotterdam en we missen Gent wel. We zijn enorm gehecht geraakt aan Vlaanderen, de kwaliteit van het theater en de interesse van het publiek daar. We willen die band dan ook blijven onderhouden.

"Het voelt voor ons heel onnatuurlijk om die scheiding te moeten maken. We hebben uitgezocht of we een Vlaams-Nederlandse structuur konden oprichten, waarbij we deels door de Vlaamse en deels door de Nederlandse overheid gesubsidieerd zouden worden, maar dat bleek onmogelijk. Een spijtige zaak: zeker in tijden waarin steeds minder Vlaams theater in Nederland en vice versa te zien is, zou de samenwerking binnen eenzelfde klein taalgebied gestimuleerd moeten worden."

Voor zijn volgende voorstelling zoekt **Wunderbaum** het in de Europese hoofdstad Brussel. "Het stuk zal gaan over Railgourmet, het cateringbedrijf dat de maaltijden verzorgt voor de businesslui op de Thalystreinen. Het bedrijf ligt ondergronds in het station Brussel-Zuid en er werken vooral migranten. Een

upstairs-downstairs-situatie dus, maar dan in een nieuwe, hedendaagse context."

Tot 18 oktober in Rotterdam, van 12 tot 21 november op locatie in zaal De Meibloem, Gent, www.ntgent.be, www.wunderbaum.nl.

Walter Bart ([Wunderbaum](http://www.wunderbaum.nl)):

We wilden bij wijze van spreken spitten in de achtertuin van Wilders, delven in de gevoelens van zijn achterban

n Bier en drank zijn er à volonté in Venlo, evenals meningen over een leefbaar Nederland.

© De Persgroep Publishing